

2.ÜNİTE

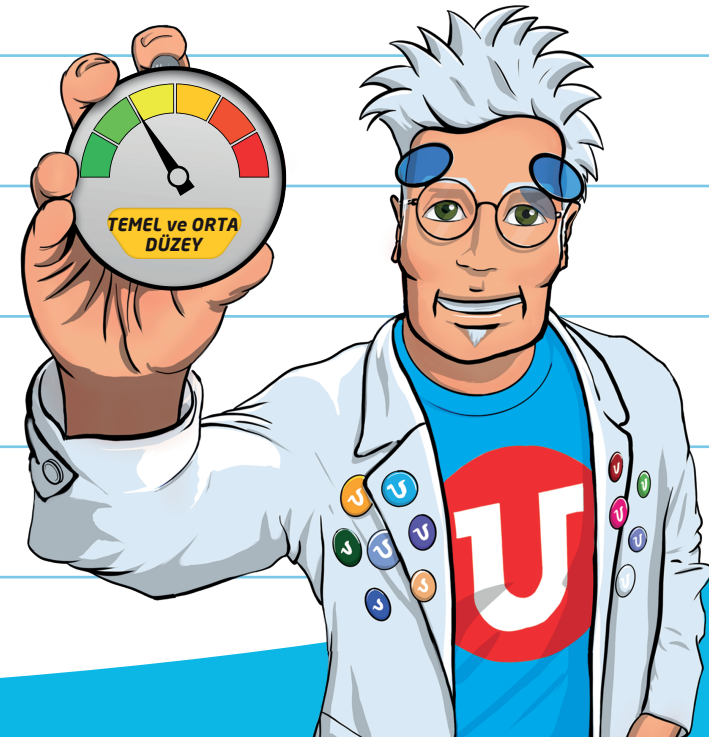

TYT Temel ve Orta Düzey Türkçe Soru Bankası

Cümle Yorumlama

Hilal Evran

CÜMLE YORUMLAMA

Cümlelerin Konusu

Cümlelerin Ana Fikri

Cümleden Çıkarılabilecek Yargı

Cümlenin Konusu

- Cümlede üzerinde durulan kavramlar cümlenin konusunu verir. Sorularda bir cümle verilir ve bu cümlede neyin anlatıldığı, yani cümlenin konusu sorulur.
- Yapılması gereken, verilen cümleyi yorumlayarak anlatılanı bir iki söz ile ifade etmektir. Bunun için cümleye “Bu cümle neyi anlatıyor?” sorusu sorulur ve sorunun cevabı aranır. Alınan cevap cümlenin konusu olacaktır.

Örnek:

- Öğretmen bir toplumun yapı taşıdır.
- Bu cümlede öğretmen, “yapı taşı”na benzetilmiş. Taştan yapılan binalarda temel malzeme taş olduğuna göre, bu malzeme olmadan bina yapılamaz. Öğretmen için toplumun yapı taşı dendiğine göre, toplumun ortaya çıkması için öğretme-ye ihtiyaç var demektir. Öyleyse toplumun oluşmasında öğretmen çok önemlidir. Yani bu cümlenin konusu, anlatmak istediği, “öğretmenin önemi”dir.
- Gelecek nesillere yaşanır bir dünya bırakmak için çevreyi korumalıyız.
- Bu cümlede çevrenin korunması gelecek nesillere sağlıklı bir dünya bırakma gerekçesine bağlanıyor. Öyleyse bu cümlede “çevrenin korunmasının gerekliliği-ni” anlatıyor diyebiliriz.

Cümlenin Ana Fikri (Ana Düşüncesi)

→ Bir cümlede asıl anlatılmak istenen fikir veya cümlede verilmek istenen mesaja ana fikir denmektedir.

Örnek:

→ Gerçek şair; halkının dağlarını, çobanlarını, kuzularını, acı ve sevinçlerini anlatandır.

Bu cümlede anlatılmak isteneni ise "Şair, milletini anlatan kimsedir." şeklinde belirtebiliriz.

Örnek:

- Eğer bir romancı yazdığı eserlerin geniş kitleler tarafından okunmasını, beğenilmesini arzu ediyorsa yapacağı ilk iş seslendiği halkın anlayabileceği bir dil kullanmak olmalıdır.

Bu cümlede anlatılmak istenen düşüncüyü “Yalın bir dil kullanan sanatçı, daha fazla okunur.” şeklinde öz olarak ifade edebiliriz. Bu da cümlenin ana düşüncesi olur.

Cümleden Çıkarılabilecek Yargı

- Bir cümle verilir ve bu cümlede anlatılmak istenenin veya cümleden çıkarılabilecek yargının ne olduğu sorulur.
- Bu tip soruların çözümünde yapılması gereken, verilen cümleyi yorumlayarak cümlenin söyleniş sebebinin bulunmasıdır. Çünkü hiçbir cümle boş yere söylenmez, her cümlenin bir söyleniş amacı vardır. İşte bu tip sorularda bize düşen onu bulmaktır. Biz buna cümlenin ana düşüncesi de diyebiliriz.
- “Bu cümlede yazar bize ne demek istedi?” sorusuyla anlatılmak isteneni bulabiliriz.

Örnek:

→ Yazar, eserlerinde günlük hayatta olan şeyleri olduğu gibi, hiçbir abartmaya gitmeden anlatmıştır.

Bu cümlede yazar, eserlerinde günlük hayatı olduğu gibi anlatmışsa toplumun yaşamını işlemiş demektir. Öyleyse bu cümlede anlatılmak istenen "Yazar, eserlerinde içinde yaşadığı toplumu anlatmıştır." şeklinde ifade edebiliriz.

Örnek:

→ İnsan, bazı şeyleri söylemeyi seçtiği için değil; onları belli bir biçimde söylemeyi seçtiği için 'yazar'dır.

Bu cümlede, "bazı şeyleri söyleme" sözüyle, konu; "belli bir biçimde söyleme" sözüyle, üslup kastedilmiştir. Bu sözlerden hareketle cümlede, bir insanı yazar yapan şeyin işlediği konunun değil, üslubunun olduğu anlatılmak istenmiştir. Dolayısıyla bu cümlede anlatılmak isteneni "Bir yazarın neyi söylediğinden çok, nasıl söylediği önemlidir." şeklinde ifade edebiliriz.

Örnek:

Yazı oluşturulurken yazarın takınacağı tutum, yazının niteliğine ve türüne göre değişmektedir.

Bu cümlede anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir yazar birden çok türde yazı yazabilir.
- B) Her türün kendine özgü bir üslubu vardır.
- C) Yazar, belli bir birikim sonucu eser verir.
- D) Bir eserde farklı türlerden yararlanılabilir.
- E) Yazarın ne anlattığı değil nasıl anlattığı önemlidir.

Örnek:

- I. Evlat acısının ötesine geçen bir acı yoktur.
- II. Acı çekmek ölmekten daha çok cesaret ister.
- III. Tatlı şeyler, sonu iyi olan acılardır.
- IV. Hiçbir şey, acıdan daha hızlı gelemmez.
- V. Dünkü acılar, bugünkü sevinçlerimizin kaynağını oluşturur.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangilerinde “bir şeyin ötekilerin tümünden daha üstün olduğu” anlatılmıştır?

- A) I ve II B) II ve III C) I ve IV
D) II ve V E) III ve V

Örnek:

Sanatkârlık eskiden doğuştan gelen bir yetenek gibi kabul edilse de günümüzde sonradan kendini geliştirerek çok yüksek sanatkârlık seviyesine gelebilen nadide insanlar olduğunu görüyoruz.

Bu cümleden aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Sanatkârlığa eskiden sadece doğuştan gelen bir yetenek olarak bakılmaktaydı.
- B) Sanatkârlık yeteneği kendini geliştirerek de elde edilebilir.
- C) Doğuştan yeteneği olmayıp da sonradan çalışarak sanatkâr olanların sayısı çok azdır.
- D) Sanatkâr olarak doğup da kendini geliştirmeyenlerin yetenekleri zamanla yok olur.
- E) Her çalışıp çabalayan insan, yüksek sanatkârlık seviyesine ulaşamaz.

Örnek:

Çocuklar anne-babalarından, küçükler büyüklerinden gördüklerini yapmaya özenirler; yaparlar da.

Bu cümlede verilmek isteneni en iyi anlatan atasözü aşağıdakilerinden hangisidir?

- A) Ağaca çıkan keçinin dala bakan oğlağı olur.
- B) Üzüm üzüme baka baka kararır.
- C) Bir musibet bin nasihatten yeğdir.
- D) Çocuktan al haberi.
- E) Ağaç yaşken eğilir.

Örnek:

- I. Başka derdimiz yokmuş gibi bir de bu çıktı başımıza.
- II. Salgınla yaşadığımız sıkıntılara bir de gök taşı korkusu eklenmesin.
- III. Daha düğünün borçları bitmedi, yeni bir masraf çıkmasın.
- IV. Gelmesin, gelse bile onunla ilgilenemem.

Bu cümlelerden hangilerinde “istenmeyen bir duruma yeni istenmeyen bir durumun eklenmesine karşı çıkmak” anlamı vardır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) I ve IV

Örnek:

(I) Ana-babalar, çocuklarını toplum kurallarına göre doğru olarak kabul edilen gelenek ve görenekler doğrultusunda yetiştirirler. (II) Doğumdan itibaren çocuk, etrafındaki doğal ve sosyal çevreye uyum savaşı verirken bu çabasında en büyük desteği anne ve babasından alır. (III) Çocuk kendini ifade edebilme-yi, kendi kendini yöneten bir birey olabilmeyi ergenlik döneminde öğrenir. (IV) Çocuk anne-babayı bir “model” olarak alır. (V) Onların davranışlarını, yaşam biçimlerini taklit yoluyla öğrenir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerde anlatılmak istenenler aşağıdakilerin hangisinde yanlış verilmiştir?

- A) I.de kültürün etkisi çocuk eğitiminde oldukça baskındır.
- B) II.de ebeveyn desteği sosyal varlık olabilme sürecince devam eder.
- C) III.de aile ortamı çocuğun kişiliğinin oluşmasında en büyük etkindir.
- D) IV.de çocuğun örnek aldığı kişilerin başında anne-babası vardır.
- E) V.de çocuk, anne-babayı taklit etme yöntemiyle davranışlarını belirler.

